

Приморске новине

ЛИСТ ССРН ОПШТИНЕ БУДВА

ИЗЛАЗИ ПЕТНАЕСТОДНЕВНО

ГОДИНА III ◊ БРОЈ 67. ◊ 10. ОКТОБАР 1975.

ЦИЈЕНА 2 ДИНАРА

ПРЕД ИЗБОРЕ У ССРН

За свестрану активност

У ОПШТИНСКОЈ конференцији ССРН приводе се крају припреме за почетак изборне активности у свим мјесним организацијама. Њима се морала поклонити пуну пажња, што на првом мјесту подразумијева мобилност руководства на завршетку његовог четвротодишнег мандата.

У разговору с Миланом Митровићем, секретаром Општинског комитета ОК СК, сазнали смо да ће се избору кадрова, као једном од првогодишњих задатака, посветити дужна пажња, јер то захтијева значај ове организације и озбиљност проблема који ће од ње очекивати своје решење у наредном периоду. А они су такве природе да изискују изузетну бригу свих радних људи и грађана, у првом реду чланова Савеза комуниста.

Иако се очекује да руководства мјесних и других организација дају највећи удио у проналасају најпогоднијих лица у сваком конкретном случају, може се рећи да неке подружнице још не функционишу како треба, да је њихова активност знала да затаји и да — не тако ријетко — оне нијесу проналазиле одговарајући метод и садржај рада. Користећи се досадашњим искуствима, треба направити прелом у раду, а то ће се најбоље постићи ако се буде указало повјерење младим активистима, и то првенствено онима из непосредне производње, којима треба пружити пуну помоћ и свестрану подршку. Треба, такође, бити начисто с тим да Савез комуниста неће толерисати неприхватљавање, односно избегавање функција у Социјалистичком савезу, поготову када су у питању не-принципијелни разлоги или несхватање значаја ове нај-масовније политичке организације. У овој активности, која не смије да поприми кампањски карактер, пошто је у питању задатак трајног карактера, по мишљењу Милана Митровића, треба да предњаче руководства свих друштвено-политичких организација. Управо, само тако ће доћи до изражаваја борбена улога Социјалистичког савеза: а сви сложени организационо-политички задаци биће успјешно и на вријеме обављани.

Правилима организације Социјалистичког савеза наше општине, чији ће се нацрт ових дана дати на јавну дискусију конкретно се разрађују критеријуми, начин избора делегација и делегата, састав и дјелокруг тијела и органа Конференције. Састављена на делегатском принципу, Општинска конференција је највиши орган ове организације, који се конституише од делегација и делегата, изабраних у мјесним организацијама и од стране руководства Савеза комуниста, синдиката, Савеза социјалистичке омладине, Савеза удружења бораца народно-ослободилачког рата, као и од руководства друштвених организација, друштава и удружења грађана и то по критеријумима обједињавања сродних дјелатности. Општинска конференција бира из свог састава политичко-извршни орган, надзорни одбор, предсједника, секретара и делегате за Републичку конференцију ССРН.

У нацрту правила посебно је потцртано да је рад свих форума у општини јаван, као и да договорање радних људи и грађана о свим битнијим питањима представља једино солидну основу за одлучивање. То значи да ставови, до којих се дође у демократском дијалогу, и донијете одлуке о свим значајнијим питањима треба да буду резултат усаглашених мишљења и оцјена друштвено-политичких организација у нашој општини.

У односу на досадашњи рад, према нацрту правила, предвиђен је суштински другачији начин функционисања мјесних организација. Радни људи и грађани наше општине — непосредно и у оквиру друштвено-политичких организација и других облика радног и интересног удржавања на подручју мјесне заједнице — образују организацију Социјалистичког савеза у којој остварују своја самоуправна и политичка права, обављају дужности из свога домена и усклађују међусобне интересе. Радним људима и грађанима се на тај начин омогућава да у склопу мјесне заједнице остварују основне интересе и задовољавају животне потребе, да на најбољи могући начин усклађују друштвено-политичке акције и формулишу предлоге за најцелесходније рјешавање заједничких проблема у друштвено-политичким и самоуправним органима ширих друштвено-политичких заједница. Таквим радом стварају се предуслови за конструктивно дјеловање делегација и делегата у Скупштини општине, самоуправним интересним заједницама, органима самоуправљања и ширим друштвено-политичким заједницама.

У општинској организацији Социјалистичког савеза треба да се оствари шира интеграција интереса и активности радних људи и грађана, да се повеже рад мјесних организација и усклади активност друштвено-политичких организација, друштава и удружења. Зато задаци, који стоје пред садашњим и будућим руководствима, захтијевају свестрану активност у првом реду чланова Савеза комуниста.

Д. Ј.

Поглед на „Маестрал“ и Пржно

ПРЕД КРАЈ ТУРИСТИЧКЕ СЕЗОНЕ

БУДИМО ВИШЕ САМОКРИТИЧНИ

Ј ОШ свега двадесетак дана и овогодишња туристичка сезона остаће за нама. Укупно пословање — бар каку упућени у туристичка кретања по мјесецима, кварталима и периодима — биће задовољавајуће. Истина, многе се прогнозе, изјаве и обећања — даване произвољно или само „да се нешто каже“ — нијесу оствариле. Још једанпут смо показали да знамо да будемо „брзи“, никако да се придржавамо оне нападне: „Прво кажи — хоп, па онда — скочи!“

Најбољи примјер за то је „случај септембар“. Нашин-роко смо се разметали изјавама да ће ово бити рекордан септембар, да ће пословање у септембру бити боље него у јулу или августу. Ето, једно искуство је, испак, стечено.

А, много тога се догађаје у протеклим мјесецима што би за све који се баве овим нимало лаким послом требало да значи искуство. Лоше или добро — свеједно.

Значи, не бисмо смјели да, сада када затворимо хотеле, позаборављамо на грешке и пропусте, на туристичке „ситнице“, на обавезе и задатке... Не бисмо смјели

да не будемо самокритични па да призnamо — да:

— Будва, Петровац, Свети Стефан и Бечићи нијесу увијек били онакви какви би туристи желели да их виде и запамте: много смо по улицама и око њих имали прљавштине;

— у трговинама, ресторанима, на киосцима, терасама, аутобуским станицама и бензинским пумпама гости смо често дочекивали мрзовљиве, незаинтересоване, чак и нељубазне. Живјети за туризам и од туризма, а до-звољавати себи такво понапаље — то је недопустиво;

— госте смо примали у своје куће, уз добру наплату лежаја или собе, а онда смо их шиканирали и малтретирали: нема топле воде, нема пешкира, нема са-пуну, нема тоалет-папира, не дозвољавамо госту да се разкоти, већ га пратимо с примједбама да се то не може и не смије, ово не до-звољавам, нећу дјецу у кућу;

— често смо гостима што-шта закидали — на ваги и на порцији — а узимали им вишег него што смо смјели, а то се каже завлачили му руку у цеп.

Зато би било неопходно да у зимским мјесецима организујемо разговор: нека се зову семинари, курсеви — свеједно, да се подсјетимо на оно што смо некада о туризму научили и да видимо шта о туризму треба још да зnamо.

Д. Н.

КАРПОВ У БУДВИ

Свјетски шампион у шаху Анатолије Карпов, који је као гост Шаховског Савеза Црне Горе боравио неколико дана у нашој Републици, одиграо је у Будви симултанку на 25 плоча са шахистима наше града. Ово је била прва од пет симултанки које је совјетски шампион одиграо у Црној Гори. Наиме, он је још био гост Херцег-Новог, Бара, Никшића и Титограда.

Симултанка у Будви одиграна је у просторијама Јадранског сајма. Покровитељи су били ХТП „Монтенегротурист“ и Јадрански сајам, а организатор меча Самоуправна интересна заједница за физичку културу општине Будва.

Послије Тројичноасовне борбе Карпова су побиједили Др Петар Зиц и Др Митар Љубишић, а са славним велемајстором су ремизирали Ева Кажанегра, Јовица Ивановић и Зоран Филићи.

Анатолиј Карпов је за вријеме своје посјете Црној Гори боравио углавном на Светом Стефану, а посјетио је и село Брајиће.

С. Г.

ИСПИТИВАЊЕ ПОРИЈЕКЛА ИМОВИНЕ

ПОКРЕНУТ ПОСТУПАК ПРОТИВ 38 ЛИЦА

Општинска комисија за испитивање поријекла имовине, на основу података којима до сада располаже, покренула је поступак против 38 грађана, који су, како се сматра, до имовине дошли на незаконит начин. У извјештају о свом раду у периоду од јануара до септембра ове године Комисија је истакла низ проблема с којима се сукочавала и презентирала Скупштини општине предлоге како да се они отклоне. На

првом мјесту, с пуним правом, инсистира се на кадровском јачању, јер служба која се састоји од шефа и дактилографа, и по-ред пуног ангажовања, и није служба у правом смислу ријечи, јер не може да обавља бројне и сложене задатке. Но, појми редом, како је то у извјештају изложено.

(Наставак на 4. страни)

ИЗ РАДА САВЕЗА
КОМУНИСТА

НАЧЕЛА Устава о минулом раду нијесу могла добити потпунији израз кроз доста уска рјешења дата у самоуправним споразумима о расподјели дохотка и личних дохадака, пошто у вријеме њиховог доношења практичних искустава у тој области није било. Поред тога, бројне и врло сложене проблеме није лако ријешити. Минули рад је, наиме, опредмећен у срдствима за производњу и средствима друштвене акумулације, а она су, преко банкарско-кредитног механизма и друштвене подјеле рада, усмјерена у разне друштвено-економске области. То значи да се минули рад може посматрати и рјешавати не само интерном расподјелом дохотка, већ и преко примарне и секундарне расподјеле читавог друштвеног производа, односно рјешавањем општих проблема проширене репродукције.

Индивидуалној валоризацији минулог рада пришло се дноста једнострano. Имајући у виду сложеност проблема, разради критеријума, према којима би се вредно вао индивидуални допринос сваког појединца по основама текућег и минулог рада, треба јединствено приступати у читавој земљи.

Примјена категорије минулог рада истакла је више различитих и неприхватљивих интерпретација његове суштине, као, на пример, да накнаду за минули рад не треба везивати за текући дохадак, већ за друштвене фондове и да радник има право на накнаду и када је радија организација у губитку! Из тога произлази да се минули рад третира као својинско, а не право из рада. Има и схватања да је он социјална, а не друштвено-економска категорија, као и примјера да се рачуна само на године радног стажа у конкретној организацији. Тако се, у суштини, занемарује основни принцип да сваки радник остварује право на учешће и расподјелу личних дохадака по основу сопственог доприноса из текућег и минулог рада. Зато би, приликом изјаве друштвеног договора и разраде награђивања по основу минулог рада, требало имати у виду да је лични дохадак јединствен, а зависи од доприноса радника по основама текућег и минулог рада, с тим да се по овом другом не може учествовати у расподјели ако живим радом није обезбиђено оплодњавање минулог рада, односно ако се по том основу не остварује дохадак.

Допринос из минулог рада је већи уколико је радник дуже продуктивно и интензивно ради, с тим што награђивања по том основу подијежу као и текући рад принципу расподјеле према резултатима, што значи да ће и допринос из минулог рада бити већи ако је радник обављао сложеније послове и остваривао већи дохадак, односно акумулацију. Ако се као један од елемената за обрачун користи и радни стаж, онда треба уважавати укупан радни стаж, пошто је неприхватљиво правити разлику између рада у конкретној организацији и ван ње.

Има мишљења да би тре-

МИНУЛИ РАД

САМОУПРАВНИ друштвено-економски односи у основним и другим организацијама удржавајућег рада и њихов даљи развој — тема је пре-дстојеће проширење сједнице Општинске конференције Савеза комуниста. У материјалима припремљеним за ову сједницу, поред констатације да сви самоуправни и друштвени субјекти на подручју општине воде јединствену акцију за даљу афирмацију основних организација удржавајућег рада и развој социјалистичких самоуправних односа, указује се на појаве несхватања и неразумевања суштине уставних промјена, отпоре технократског и групно-својинског карактера, случајеве доношења одлука мимо радних људи а у њихово име, као и кампањског рада, недосљедности и неодговорности појединачних организација Савеза комуниста у спровођењу заузетих ставова и закључака. У материјалима се инсистира између осталог на проналажењу објективних мјерила ради утврђивања свачијег доприноса минулом раду и вредновања одређених права која из тога произлазе.

Бало евидентирати кретање акумулације у радним организацијама, на основу које би се, у свакој прилици, могло сагледати не само кретање номиналног личног дохотка сваког појединца, већ и колико износи његов вишак рада, који се по разним основама трансформише у минули рад. Организовање евиденције за сваког радника, преко књиговодственог листа или картона, омогућило би увид у издавања из дохотка — лични дохадак, акумулацију и допринос: за образовање, социјалну и здравствену заштиту, стамбени фонд. Тако би се објективизирала мјерила на основу којима се утврђује свачији до принос минулом раду и вредновала одређена права која из тога произлазе.

Цитирајмо на крају, изјаву Едварда Кардеља, члана Предсједништва ЦК СКЈ и Предсједништва СФРЈ, о животом и минулом раду:

— ... Радник у основној организацији мора да буде не само стваралачки, морално и лично заинтересован за удрживање дохотка.

ТЕМЕ ДАНА

РАЗВИЈАТИ самоуправљање и у пракси спроводити Устав и резолуције Десетог конгреса СКЈ значи кретати револуцију напријед. Из тог дугорочног историјског задатка за радничку класу и њену авангарду јасно простирују бројни и ненадложни задаци. Послове у организовању и усмјеравању друштвених токова уместо СКЈ не може обављати нико други, јер је он моторна снага која стваралачки и ефикасно разрешава бројне друштвене проблеме. Због тога се код чланова Савеза комуниста и свих радних људи стално мора подизати ниво теоретског знања, које је битна претпоставка за сваку револуционарну акцију.

Свестрана акција у вези са марксистичким образовањем заснована је на објективним потребама друштвеног развија, чија сложеност захтијева све већу ангажованост свеих друштвених снага. Због бројности и сложености задатака потребно је оспособљавати њуде у идеолошко-политичком погледу, како би наше акције биле успјешније и дјеловати плодотворније. Ово образовање не може бити лична ствар члана Савеза комуниста већ је она њихова обавеза. Оно није само „потреба тренутка“ него „захтјев епохе“. У проучавању револуционарне идеологије и науке треба полазити од најбитнијих дистингија класичког марксизма до теорије и праксе развоја самоуправног социјализма у нашој земљи. При томе, ваља стапити на уму чињеницу да наш самоуправни социјалистички развој практичном примјеном марксистичких идеја обогађава ту науку оригиналним позитивним искуством. Наш самоуправни развој и револуционарно догађање представљају дијалектичку условљеност стваралачког пројектирања теорије и праксе. А марксизам није само револуционарна теорија и пракса, него и метода мишљења, објашњења мишљења друштвених појава у смислу револуционарног прогреса.

Револуција није сама себи циљ него је средство за позитивно мишљење друштвених услова у којима ће човјек несметано моći да развија све своје људске потенције и да на људски начин обогаћује себе као свестрану личност. Човјек као актер историјског догоđања мора образовати себе, јер је то основна претпоставка за формирање његове лич-

вана на уједињавању дохотка, на концепцији представа за производњу, на удрживању рада и представа, него мора од свега тога имати и материјалне резултате. Јер, па крају крајева, ради се о удрживању живота и минулог рада, радник са читавим својим радом, и животом и минулом, улази у то односе и он мора и с једним и с другим радом, у стари, стицати одговарајуће материјалне резултате.

При томе, не мислим толико на лични дохадак, мада и лични дохадак треба да буде везан с тим, него првенствено на резултате које постиже у свом дохотку **основна организација удржавајућег рада**. И, у зависности од тога, у којој мјери ће се удрживати дохадак **основних организација** и као заједнички дохадак који ствара нов заједнички дохадак, враћати на жиро рачун **основних организација** удржавајућег рада. Од тога зависи и то у којој мјери ће бити **основне организације удржавајућег рада** заинтересоване за удрживање дохотка.

АКТУЕЛНОСТ МАРКСИСТИЧКОГ ОБРАЗОВАЊА

Немајући увид у свакомјеник да ће бити у стању да у свом стручном и друштвном дјеловању успостави квалификован и објективно критички, да лучи битно од небитног, свјесна реалтативности истине и апоступности непрекидног кретања и промјена, повезаности и узајамног прожимања или наизглед супротних феномена.

Марксистичко образовање не подразумије пукотину „бубање науке“, већ је то напор да се на основама научног социјализма уопшти изванредно богата пракса нашег укупног друштвено-економског развоја и достигнућа. Критичност марксизма не садржи само негирајући компоненту него и превазилажење негативног кроз конкретан и реалан програм. Критичко преспитење прошlostи елиминише националистичку митологију и разоткрива њену класну подлогу и смјерове, супротстављајући се и примитивистичком постечењу свега прошлог, као крајности која спутава културни развијатак.

Основни циљ марксистичког образовања јесте да се добије хармонично развијена личност, социјалистички опредељена, дубоко оријентисана у духу традиција наше револуције, којој је туђ малограђански и построшки менталитет и која је непоколебљиво усмјерена у правцу социјалистичког друштвеног политичког и самоуправног културом у друштву норми самоуправног социјализма, упорава у остваривању револуционарних идеала, али са пуним смислом за реалност. Сама тајка личност је бескомпромисан борац против сваке експлоатације и друштвено користан рад сматра за основно мјерilo човјекове приједности. Дакле, перманентно марксистичко образовање добија све више мјеста у нашем друштву, Сједињавање образовања с матерijalnim производњом јесте непосредан и стапајући задатак комуниста.

Задатак је Савеза комуниста да са позиција класног и хуманог становништва развија идејни концепт реформе образовања. Мора се одлучно његовати радни и стваралачки полет, јачати хуманистичка и борбена свјест одлучних и поносних прегалача изградње самоуправне социјалистичке заједнице радних људи и народа и народности Југославије. То је јединствен задатак свих ко-

ИЗ СЈЕНКЕ НА СВЈЕТЛО

Уређује: Димитрије ЈОВОВИЋ

ИНФОРМИСАЊЕ

Неки замијерају „Приморским новинама“ да нијесу доволно информативне. Други да исувише — информишу!

Тешко је свима угодити!

ЛАЖИРАЊЕ

Лажирају се разни спорчки резултати, па није чудо што су неки посумњали да је свјетски првак у шаху Анатолиј Карапов, на симултанци у Будви, намјерно изгубио партију с једним нашим суграђанином.

ИНТЕГРАЦИЈА

Ријеч интеграција одмахила се у свим друштвеним структурама.

Једино не може да нађе место у дезинтегрисаним ловачким друштвима у Будви и Петровцу.

ФАЗЕ

„Могрен“ је био добро почeo, а „Петровац“ стao.

Сада је „Петровац“ отpoчео, а „Могрен“ стao.

У трећој фази може се очекивати да оба тима у складе трку, тако што ће — стати и један и други!

ТРОФЕЈАДА

Братили се будвански ловци са отварања лова раздрагани.

Истина, не ради освојених трофеја, већ због добро испечених јагањаца и црвеног конавалског вина.

УСПЈЕХ

Будвански шахисти на отвореном републичком

шаховском првенству у Сутомору најбоље резултате постижу у међусобним дуелима, јер од других скоро редовно губе.

Добро им је што су бројни, па на крају неће остати без пола поена.

МАСОВНОСТ

Хале Јадранског сајма представљају идеална мјеста за одржавање разноврсних спортских приредби.

Како је и сајамско руководство показало разумјевање, остаје „најлакши“ задатак да пронађемо омладинце и омладинке који би се бавили спорским активностима.

АМБИЦИЈЕ

Будвански кошаркаши су на квалификационим турниру за улазак у Републичку лигу заузели последње место.

Како сада тренирају, сви су изгледи да им посљедње место неће избјећи ни идуће године.

ИСПОМОТ

Будвански подводни риболовци нијесу искористили предност домаћег терена, иако су се прославили као организатори, јер су на државном првенству освојили девето место.

Није чудо што су тако прошли, пошто се „шушка“ да су на домаћем ловном терену благовремено биле усидрене нечије туђе крије.

Могуће су бројне форме идеолошко-политичког образовања, од индивидуалног облика, преко кружока, јавне трибине, курсеве, редовних школа и факултета; штампе и радио-телевизијског образовног програма. Облик у коме се спроводи образовање зависи од бројних фактора, могућности и потреба. Важно је да се што организованије и досљедније приступи овом првоздарском задатку да чије одлагanje не може бити више никаквих разлога нити изговора.

Један од погодних облика за идеолошко-политичко образовање јесте општи кроз који ће се, у оквиру основних организација, образовати чланови Савеза комуниста проучавањем одговарајућег материјала. Све већа пажња обраћа се образовању самоуправљача.

Станјем политичко-идеолошког образовања на нашем подручју не можемо бити задовољни. Оно што је пропуштено у прошој

Увијек у првим редовима

РАКО ДУЛЕТИЋ, ПРЕДСЛЕДНИК ОПШТИНСКОГ ОДВОРА САВЕЗА БОРАЦА, ОДГОВОРИО ЈЕ НА ПИТАЊА РЕДАКЦИЈЕ НАШЕГА ЛИСТА О УЛОЗИ ОВЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ У САДАШЊИМ ДРУШТВЕНО-ПОЛИТИЧКИМ ЗБИВАЊИМА И ПРОБЛЕМИМА С КОЈИМА СЕ ОНА СУСРЕЋЕ У СВОМ РАДУ.

— Каква је улога Савеза бораца у садашњим друштвено-политичким збивањима у општини?

Савез бораца народно-ослободилачког рата значајан је чинилац у свим политичким збивањима. Познато је да се у доба еуфорије национализма, либерализма и других антисоцијалистичких тенденција, Савез бораца међу првима нашао под ударом деструктивне активности, јер су њени противагисти и носиоци нашли у првом реду на отпор борачке организације као целине и појединачних бораца који су неуморно разобличавали сваку контратрореволуционарну и антисоцијалистичку дјелатност. Из тог периода потичу термини „бивши борци“ или „преживјели борци“, што је, у ствари, значило преживјела организација која је — по њиховим схватањима — постала анахронизам наше времена. А ми, да будемо искрени, имамо и бивших и преживјелих бораца, који су такви и по схватањима и по поступцима, али је непотично да су то само ријетки изузетци, док огромна маса бораца, кроз своју организацију и појединачно, представљају основну компоненту и трансмисију Савеза комуниста у његовој борби за самоуправни социјализам.

Савез бораца је успио да одоли свим настапањима и искушњима, задржавајући место које му припада по његовом огромном доприносу, револуционарном искуству и политичком институту. Захваљујући томе, Општински одбор СУБНОР наилази на разумијевање и подршку свих друштвено-политичких фактора у комуни.

— Који су то проблеми с којима се Савез бораца најчешће сусреће унутар саме организације или уопште?

— Савез бораца се сусреће са објективним и субјективним проблемима. Први су у томе што ми као организација, односно појединци у њој, имамо много потреба, које наше друштво није у могућности одједном да ријеши. Стамбени проблем при лично је изражен, јер се у читавом послијератном периоду врло мало радило на решавању тог питања — до ове године свега десетак становника додијелено је борцима, а то је, с обзиром на потребе бораца са овог терена и оних који су се доселили у Будву, симболична цифра.

Друштво је обезбиједило системским мјерама притицање средстава за изградњу становника борцима. Ми смо ове године били у могућности да подијелимо 22 стана. Управни одбор Фонда и Општински одбор Савеза бораца ангажовали су све одговорне факторе и појединце у општини и утрошили прилично времена да би из стотину захтјева за стан одабрали оне најкритичније. Захваљујући томе, становници су додијелени борцима, од-

носно породицама палих бораца, самохраним мајкама или удовама палих бораца, при чему је — могу да тврдим — био исклучен сваки лични моменат.

Стамбени проблем бораца остаје и даље присутан у Будви, и ми ћemo чинити све да га у границама могућности рјешавамо. Да најгласим и то да су ова 22 стана — јер су грађена из кредита — потрошила сва средства која ће за неколико година пристићи у Фонд за изградњу борачких становова.

Рако Дулетић

Други проблем Општинског одбора Савеза бораца је рјешавање посебног борачког стажа. Ради јасноће актуелности овог питања хтио бих да се вратим неколико година уназад. Март мјесец 1964. године, на инсистирање тадашњих општинских руководилаца, окупљења је група од двадесет и више првобораца — организатора и руководилаца устанка и НОВ с територије наше општине. Радили smo осам дана с тадашњим службеницима и политичким руководиоцима и, колико се сјехам, ријешили smo око 280 предмета. Цио материјал оформљен је у три примјерка који је — из мени непознатих разлога — нестао! Могу да кажем само то да прилично велики број лица није у то доба ни покушао да постави питање борачког стажа, а данас примају борачке пензије и уживају све друге бенефиције које по-влачи бенефицијирани стаж. Ове појаве створиле су проблем, јер smo — хтјели то или не — принуђени да упоређујемо појединце и по-дргавамо их истим критеријумима. Кад неко са истим или, чак, мањим заслугама, односно личним доприносом, ужива сва права која припадају борцу НОР, зашто га не дати и оном који није мање, већ можда и више, дао лично или као породица за ствар револуције? Стварању овог проблема допринојeli су поједини другови који су доста олако давали изјаве и задовољавали законску форму, не водећи рачуна о поједи-

наца и њиховој активности у току народноослободилачке борбе даваће одговорни руководиоци са терена, који су били организатори и руководиоци устанка, а не сваки појединачник који је признат статус бораца.

Неколико бораца прима материјално обезбеђење, јер нијесу могли добити борачке пензије због немања минимума радног стажа послије рата. С обзиром да се ради о врло заслужним лицима — већином су сви борци од 1941. године — у посљедње вријeme преко одговарајућих комисија предложене су неке мјере у циљу побољшања њиховог материјалног положаја, као и за неке категорије бораца, жртава рата и фашистичког терора. Ово, паравно, уколико се обезбиједе средства и одобри их Општинска скупштина, као допунски материјални заштиту појединачних категорија бораца, јер су све друге законске могућности иссрпљене, а ништа се не може урадити мимо законских прописа.

Да ли очекујете да ће се звом захтјеву ускоро удовољити?

— С обзиром да наша општина спада у најразвијеније, надам се да ће, упркос тешконаама, у границама могућности наћи новчана средства да би се, колико-толико, помогло онима који су несебично излагали и животе и имовину у борби за будућност, односно за данашњицу, а сами нијесу много добили, нити осетили да је ово наше друштво, ипак, богатије. Ради илустрације и јасније саглављавања овог проблема, да изнесем неколико података.

Материјалну помоћ прима 13 лица — бораца од 1941. године. Та помоћ креће се од 240 до 960 динара мјесечно. Ови посљедњи су без икаквих других средстава за живот. Слична је ситуација и с другим категоријама. Девет носилаца „Споменице 1941.“ има пензију од 2.400 до 2.500 динара. Насупрот врло високим примањима, у нашој општини и, наводно, врло високог стандарда, а да и не говорим о Богатству које посједују појединци они који су својом борбом свему томе допринојeli борре са голу егзистенцију, дођивајући, такарећи, симболичну помоћ од друштва.

Да се разумијемо, наше друштво даје прилично велика средstva za борачку заштиту, али сматрам да општина с високим стандардом као што је ова наша може да нађе и допунска средства да помогне најугроженијим категоријама бораца.

— Колико се Општински одбор ангажује на чувању и његовању револуционарних традиција и какве проблеме у томе имате?

Сматрам да у револуционарне традиције и њихово његовање спадају и међусобни односи бораца, који су искованы у тешким временима, а који се понекад заборављају. Често смо нетрпељиви један према другом, склони, чак, и на омаловажавање других, што све штети у гледи наше организације! Савез бораца и појединци у њему имају углед и поштовање у својој средини онолико колико се са ми заложе за чување сопственог угледа и организације у целини.

Овде бих напоменуо још једну ствар, која није само проблем наше будванске организације, а то је да smo — када се пише или говори о догађајима, сјећањима и ликовима из револуције — склони да ствари увеличавамо или приказујемо у свим искривљеном облику. Наша револуција и догађаји у њој то-лико су славни да им није потребно никакво уљепшавање и увеличавање. Ово треба имати на уму и кад се говори о себи.

Разговор водио
Владимир Станишић

Маслињаци служе за камповање

ПРЕДСТОЈИ БИТКА ЗА 1.000.000 ЛИТАРА УЉА

ПОСЛИЈЕ девет година маслине су донијеле богат род и скренуле на себе пажњу не само власника, већ и друштва у целини. Није то било давно, свега прије 10 година, маслинарство је било основни извор прихода највећег броја домаћинстава на нашој ривијери. С развојем туризма оно се запоставља; људи се окрећу лакшим и како претпостављају уноснијем виду привреде — подизању нових стамбених зграда у којима изнајмљују лежајеве туристима. И, зачудо, баш у периоду „туристичког бума“, ово „свето дрво“, како маслину назива, пристало је да даје плод а маслињаци почели да се користе за кампове и паркинг плацеве! У журби да што прије повећамо број смјештајних капацијета, изградња хотела, одмаралишта, стамбених зграда и викендница „прогутала“ је читаве маслињаке; мада смо склони да ову декоративну биљку експлоатишемо и у реклами сврхе: сваки наш туристички проспект садржи дно реченице: „у хладовини густих маслињака“.

У току десетогодишњег периода напуштени маслињаци зарасли су у коров, тако да овогодишњи род не садо да није обрадовао власнике, већ им је донио много бриге: да би се све то искористило, потребно је уложити огромни труд на крчењу шума и коров, чишћењу терена, сакупљању плодова. Многа инокосна домаћинства дижу руке од тог тешког послана, тако да је запријетила опасност да највећи дио овог „зеленог злата“ иструне у корову или, с првим јесењим кишама, заврши у мору. Да се то не би дододило, ствар су узели у руке друштвени фактори, у првом реду ССРН, Извршни одбор Општинске скупштине и Одсјек за привреду. Ради организовања акције на скупљању маслина, одржан је ових дана састанак представника Одсјека за привреду СО Будва с предсједником Вијећа мјесних заједница, предсједницима и секретарима мјесних заједница и представницима ООУР „Приморка“ из Бара, на коме је одлучено да секретари мјесних заједница обиђу домаћинства и тачно утврде која не желе скупљати овогодишњи род маслина. Тако ће се направити евиденција ради предузимања даљих мјера.

Извршни одбор Скупштине општине Будва формирао је комисију од представника производаца, Одсјека за привреду и ООУР „Приморка“, која ће пратити организацију скупљања, откуп и прераде маслине, утврђивати квалитет и трошкове прераде, о чему ће „Приморка“ доставити информацију Општинској скупштини и мјесним заједницама.

Како је предвиђено, откуп маслине почеће 10. октобра. Утврђена су и откупна мјеста: у Буљарици — код кафане Давидовића, у Петровцу — на блоку код сервиса „Монтенегротуриста“, у Режевићима — код продавнице, Светом Стефану — свакодневно у просторијама погона за прераду маслина, Бечићима — на Вријесну, код поште, и у Боретима — код кампа „Авала“, Будви код хотела „Парк“ и на раскрсници старог которског пута. Откуп ће се у току октобра вршити једанпут седнично, и то понедељком, а у новембру и касније два пута недељно.

Иницијатива Извршног одбора СО Будва, Одсјека за привреду и мјесних заједница дошла је у прави час — рекао нам је Миљутин Јањевић, шеф Одсјека за привреду СО Будва, који је, заједно с Крстом Боретом, референтом за пољопривреду, носилац ове акције. — На подручју будванске општине — наставио је он — има око 50.000 родних маслинovих стабала. Према гробном прорачуну, род по једном стаблу ове године износи у просјеку 100 килограма. Нека се од те количине добије само 20% уља, то ће изнијести милион литара, односно го садашњим тржишним ценама око двије милијарде стarih динара. То значи да би, уколико се маслинов род у потпуности искористи, ове године национални доходак становништва будванске општине порасто најмање за 2.500 динара по глави становника. Зар је то за потпјењивање? А ова акција представља не само тренутну корист, већ и увод у ренесансу маслинарства на овом подручју. У томе би велику помоћ могла да пружи омладинска ратна бригада, затим горани, припадници територијалне одбране и грађани. Сакупљање маслине је сезонски посао који траје највише два и по мјесеца, а може да донесе двије милијарде стarih динара — знатно више него што становништво заради од изнајмљивања лежајева туристима.

ИСПИТИВАЊЕ ПОРИЈЕКЛА ИМОВИНЕ

ПРИБАВЉЕНО ОКО 3000 ДОКУМЕНТА

Служба за испитивање поријекла имовине Скупштине општине Будва застижевала је од грађана, против којих се води поступак, да уз прописану пријаву о поријеклу имовине доставе одређене доказе, податаке и одговоре на бефанисани број питања.

Композиција података састављена је и изграђена по хронологији логичних догађаја и пројекта, које по својој систематизацији упућују грађанима на срећиваше материјалу уз обраду одговора, који Комисији представљају основ и базу за даљи рад у току поступка.

Неупућеном се на први поглед чини да је од грађана тражен велики број одговора. Међутим, Комисија треба да располаже са што је могуће више доказа, података и одговора, како би њене одлуке биле засноване на чињеницама и усклађене са Законом. Суштина систематизације података и одговора упућује грађанима да сам утврди може ли доказати поријекло имовине, као и то где су и у којим случајевима настале не законите радње.

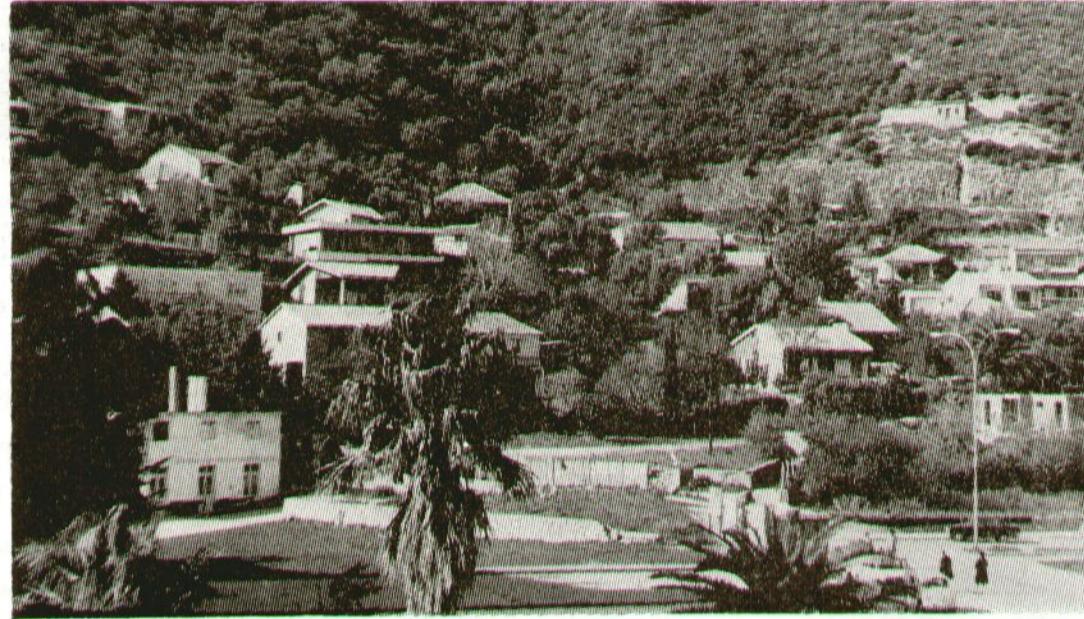
Један број грађана, против којих је покренут поступак за испитивање поријекла имовине, уредно је доставио пријаве и у контактима са Службом коректино се односио, те на тај начин практично помагао Комисији у поступку доказивања. Било је и случајева да поједини грађани ипак нису могли да разриђе почетне кораке из подручја имовинско-правних односа, а да је у тој ситуацији се оглушки о захтеве Комисије, па је против једног поодјетја кривична пријава на олеможном тужилаштву ради гоњења због избегавања поступка за испитивање поријекла имовине, док је другом дат посљедњи рок, па не се, уколико и он не достави пријаву и тражене податке, и с њим поступити као у претходном случају.

Од почетка 1975. године Комисија је приоцавила преко 3.000 разних документа, почев од доноси о власништву, локацији, ознакама за грађу, до оних о коришћењу земље. Сва та документа, и поред тога што по свом карактеру преостављају јавне исправе, служе као основу у процесу поступка.

Комисија се оријентисала на пријаву докумената који преостављају базу за дочињавање, па је израђен оперативни план прровере и прикупљања података који користи се у складу са њима. Сва та документа, и поред тога што по свом карактеру преостављају јавне исправе, служе као основу у процесу поступка.

Комисија се оријентисала на пријаву докумената који преостављају базу за дочињавање, па је израђен оперативни план прровере и прикупљања података који користи се у складу са њима. Сва та документа, и поред тога што по свом карактеру преостављају јавне исправе, служе као основу у процесу поступка.

Упоредо са прикупљањем података од грађана против којих се води поступак, благовремено су подијелили захтеви појединим органима СО Будва да доставе извештаје о конкретним питањима битним за даљи рад. Тако је, почетком фебруара, подијелено 37 захтјева Служби друштвених прихода СО Будва да за грађане против којих се води поступак достави податке из њихових пријава о свим врстама прихода и износима разрезаног пореза за посљедње дрије до осам година. Ти подаци добијени су тек након интервенција у другој половини априла, а поznato je da је Служба друштвених прихода тада исте податке дала неким грађанима против којих се води поступак прије него Комисији за испитивање поријекла имовине!

Господарница

ПОЈАВЕ КОЈЕ ОДУДАРАЈУ ОД ДРУШТВЕНИХ НОРМИ

Комисија је у току поступка запазила и утврдила неке карактеристичне појаве, које по суштини и садржају одударају од друштвених норми и законских прописа. Тако су поједини грађани, користећи свој положај, да изводаче радова на својим кућама ангажовали исте оне који су радили за рачун радне организације код које су били републичко или у радном односу на значајним радним мјестима. Неки су, користећи везе и пријатељство, добијали кредит од више банака. Било је и тајних који су, користећи „повољну климу“ у датом тренутку, грађевинске дозволе за изградњу породичне зграде уступали, са дијелом свог земљиште без согласности и одобрења надлежног органа, па, чак, и национализовано земљиште, уз ортакчу цијену по систему градње куће „до под крова“ и на тај начин се незаконито богатили. Поједини су одступали од грађења, а дозволе уступали другим грађима, продајући им своје или национализовано земљиште. Неки су дјелове плац обијеног од друштва на национализовано земљишту уступали другим лицима уз уговорену цијену и тако побољшавали свој материјални положај, омогућавајући другим да изграде куће до којих, вјероватно, редовним путем не би могли доћи. Има лица која су на основу грађевинских дозвола које су гласиле за једну стамбenu зграду, изградили двје, односно која су одступала од пројектног задатка и вршила дограђују без одобрења надлежног органа и сагласности урбаниста. Један број грађана, због нерегулисаних имовинских односа, нису у могућности да спроведе укњижбу код надлежног суда, што им тренутно одговара, јер одлажу плањање обавеза према заједницама по основима трансакција. Има примјера да су неки грађани — и поред тога што су градили на незаконит начин — успјели да куће укњиже код суда. Некима је пошло за руком да, због условия стицања својим или коришћењем права на национализовано земљишту, исфорсирају дијобу на чланове породице, чак и на малојетну дјечју, како би у очима јавности смијали вриједност својих и. У грађевинским дозволама, поред истиот права, уписане су и малојетна дјечја или су оне издаване на малојетно дјете да би се касније уступило другом лицу са дијелом земљишта или на супругу, а не на мужа с којим она живи у истом домаћинству! Приличан број грађана, против којих се води поступак, претварају је по мјени просторије или гараже — изградење са одобрењем или без одобрења — у мензе или стамбене јединице, које је издавао у домаћoj радиности.

КРЕДИТИ, НАСЉЕЂА, ПОЗАЈМИЦЕ

Извори финансирања изградње стамбених зграда грађана против којих се води поступак добијен дијелом потичу из кредита пословних банака, често с

спалажњивији су издавали лежаје туристичким или радним организацијама с других подручја по принципу „много за мало“, док су други лежаје и остале просторије издавали претпоставкама или радним организацијама. Једни и други, по оцјени Комисије, наставили су да се брате без личног рада, углазном на друштвеним средствима. У прилог ове констатације говори да су ануитети по неким стамбеним кредитима, и десет пута нижи од чистог прихода по основу заробе, оставе пре свега издавања лежаја у домаћој радиности!

Сарађња с општинским комисијама за испитивање поријекла имовине, такође, не постоји, изузев по линији међусобних размјена захтјева за дозву документације или достављања конкретних података. Тако су добијени захтјеви за 13, а тражени за осам лица ради долупне података у вези купопродаје некретнина.

Ниједна друштвено-политичка организација — Савез комуниста, Социјалистички савез, Савез бораца, Синдикат — или радна организација, нити организација Скупштине општине нијесу предложили Комисији да се покрене поступак за испитивање поријекла имовине против неког грађанина. То значи да је Комисија, радећи на овако важном друштвеном задатку, била препуштена само себи, па је због тога могло да дође до пропуста, нарочито у погледу избора грађана против којих треба покренути поступак.

Комисија је дошла до сазнава да је процесни поступак испитивања поријекла имовине врло сложен, а пут до одлучивања у неким случајевима врло компликован, те да ће Службу требало кадровски објачати, како би могла да успјешно обављају задатке који су пред њу постављени.

Обесправљени и привилеговани

РИЈЕЧ ЈЕ О КОЛЕКТИВИМА ЧИЈА СЕ МАТИЧНА ПРЕДУЗЕЋА НАЛАЗЕ ВАН НАШЕ ОПШТИНЕ

Поред бројних „погона“, „економских јединица“, „дјелова основних организација удруженог рада“, у којима се остварују — а затим на разне стране одлијава — знатна средства, на подручју будванске општине постоје и 22 одмаралишта која располажу са око пет хиљада лежаја, готово колико и основне организације удруженог рада у сastаву предузећа „Монтенегротурист“ на подручју ове општине. То су — побројајемо само нека — одмаралишта Заједнице електро-привреде Србије, Београдске индустрије пива, „Центропрома“, „Путника“, „Нафтагаса“, ПТТ Војводине, Секретаријата унутрашњих послова СР Србије, Бироа за међународну размјену омладине и студената Југославије, „Гоча“, па ками „Каменово“ и одмаралиште памињено за дјецу. Свим овим организацијама и одмаралиштима заједничко је то што су у њима — није преоштровако се тако изразимо — радници обесправљени.

Да поткријемо ту тврдњу, навешћемо неколико података. Самопослуга „Центропрома“ остварила је у току 1974. године око двадесет милиона динара промета, а матично предузеће није се потрудило да макар и једном од својих 29 радника изгради, односно купи стан. Радници туристичког насеља „Праха“ у Бечићима, у сastаву београдског „Путника“, добијају уговорени лични доходак преко поште, упутницама, и на томе се завршавају сви њихови „самоуправљачка“ права. Хотел „Београд“ у Бечићима — одмаралиште Секретаријата за унутрашње послове СР Србије — посједује 218 лежаја, а Скупштина општине је одобрila да се ти капацитети повећају готово двоструко — за 200 лежаја. Све је то у реду, као и то што оснивач овог одмаралишта посједује и у Врњачкој Бањи одмаралиште са 45 лежаја. Несхватљиво је, међутим, да се једиците Центра за одмор и рекреацију Секретаријата за унутрашње послове СР Србије лопира у Врњачкој Бањи. Тамо је пренијет и жиро рачун, а аналогно томе и сва новчана средства, која се највећим дијелом остварују у Бечићима. И да не набрајамо, завршићемо тиме да су ови колективи, у односу на овдашња предузећа, у знатно повољнијем положају, јер њихова матична предузећа из дијела дохотка не партиципирају у изградњи разних објеката општедруштвених стандарда.

УЗ ЈЕДНУ ПОЈАВУ

Вид отуђења личности

ТОКОМ револуције човек се ослобађа појединачних видова отуђења, а самоуправни односи му то омотућавају. Он се у процесу производње враћа себи. Државу је претворио у централни сервис који служи његовим самоуправним циљевима. Право је постало аутономни регулатор његових међуљудских и економских односа. Филозофија му се окренула, а такође и умјетност. Предстоје напори да се превладају остаци преживјелог и створи нова клима у свим сферама друштвеног живота.

Облик у коме је човек највише отуђен као људско биће јесте религија. Као производ људи и земаљских прилика а не богова, она представља комбинацију човјекове немоћи, потребе и жеље за неком ирационалношћу, која је још прилично снажна и присутна у разним облицима. Однос између пролазног и вјечног живота и смрти, стварности и илузија, она је такође, страх од непознатог и жудња за савршенство. Тако се рађају богови који би требало да буду оличење идеалног човјека и свега што он није постигао, а у његовом је стрељању ка болjem и лјепшем. Једини религију прихватају као духовну потребу за смирењем или начином доживљавања свијета, а други као утјеху због пролазности свијета или наду у онозеалски живот — као рекомпензацију за оно што нијесу остварили.

Према тој „сили“ изнад њега и изван друштва, религиозан човек поставља се у положај понизности и покорности. А то претварање човјека у понижено и обесправљено биће и тражење рјешења проблема од неког изнад себе и изван друштва говори о усправљајућој и деморализаторској улози религионе свијести у односу на човјека. Он бежжи од себе, друштвене стварности и слободе за коју је дужан да се стално бори.

Извјестан број религиозних људи опредијењен је за тај вид отуђења због традиције, емоционалних или психолошких мотива, али сваког дана је све мање оних којима је религија политички став или духовна потреба.

У нашим самоуправним условима политика је враћена радном човјеку и између њега и друштва нема посредника. Код вјерника је црква посредник између њега и његовог бога који му, према обећању вјере, гарантује вјечни живот. А пошто самоуправно друштво преноси власт на радног човјека, укидајући владавину у име човјека, тако да он сам почиње да одлучује о свом животу, оно укида сваког посредника између човјека и његовог друштвеног живота. Наше друштво ће, уколико се успјешно буде развијало као самоуправно, преузимати функције на свим подручјима живота, анулирајући посредничку улогу цркве свуда где се она буде јављала изван подручја исповиједања вјере. Питање става према цркви и религији тиче се свих социјалистичких снага, у првом реду

чланова Савеза комуниста.

Свједоди смо појачаног дјеловања цркве на подручју наше општине. Она прелази законом одређене оквире у тренутку када свештеник, вршени црквени обред над покојником, држи политичку проповијед и критикује друштвене појаве. Има слушајева да се онима који су пали као непријатељи напретка посвећују спомен-плоче или, уз благослов цркве, подижу гробнице. Црква настоји да се бави привредном дјелатношћу у сферама туризма. Има појаве агитовања код становништва да приступе покрštавању своје већ одрасле дјеце, да дјеца одлaze у цркву, уче вјeronauku, учествују у спортивским манифестијама под надзором свештеника. Све то прелази сферу религије, јер се ради о „озвоземаљским стварима“. Из перфидне фасаде може се сагледати амбиција цркве да се бави политиком и расправљањем о друштвеним проблемима. Она постаје уточиште разочараних и декларисаних — оних који бежже с попришта изградње самоуправног друштва.

Црква своју присутност све више испољава практичним дјеловањем у свакодневном животу: отвара јаслице, обданишта, домове старада, кампове, пансионе и коначишта. Веома амбициозно и предузетно шири своје ванрелигијозно дјеловање са циљем да утиче на масе.

Против ових појава није довољна само идеолошка полемика, већ је неопходно да друштво као цјелина преузме и друге мјере, како би активност цркве била сведена на религију. Морамо поћи од става да степен човјекове религиозности стоји у обратном односу с његовом друштвеном моћи и да с њеним јачањем опада његова религиозност. У таквом свијетлу посматрано, самоуправљање представља негацију отуђења човјека и пут његовог враћања самом себи. Са човјеком се престаје располагати када он почиње да одлучује и да рационално размишља.

Борба против појачане активности цркве мора бити организована и вођена тако да се не остави слободног простора за њено дјеловање у вишим домена који је одређен законом и Уставом. У свеопштем дјеловању — политичком, идејном, васпитном, друштвеном, економском и спортском — комунисти морају предњачити. Самоуправни социјализам мора побијeditи јучерашњицу, управо на подручју етика, образовања, културе и васпитања. Не смије бити слободног простора за дјеловање непријатељских снага.

Брига комуниста за човјекове свакодневне проблеме и потребе представља конфронтацију тубим идејним снагама и схватањима, што захтијева њихову трајну ангажованост у обликовању хуманих социјалистичких односа.

Наше друштво зна свој

НА ПОЧЕТКУ ШКОЛСКЕ ГОДИНЕ

СТО ДВАДЕСЕТ СРЕДЊОШКОЛАЦА

У АУТОБУСИМА предузећа „Аутобока“, који саобраћају према Бару, Тивту и Котору, ових октобарских дана мање је гужве, него што ранијих година. Ђачка пјесма, врискава и галама је спласла. Разлог је једноставан — веома је мало оних који су пошли у прве разреде средњих школа у ова мјеста, а зна се — они се радују, они су најбучнији, јер постају средњошколци. На аутобуској станици у Будви сретамо, углавном, ученике старијих разреда који уче у Котору, Тивту или Бару, и свакодневно путују. А они су озбиљнији, више другују с књигом, постају увјелико момци и дјевојке.

Дугујемо одговор на питање зашто је мало средњошколца, ученика првих разреда, који путују у сусједне градове да би тамо стицали знања и спремали се за посао, студије, даљи живот. Разлог је у томе што ове године доста средњошколца остаје у Будви, чак знатно преко стотину. Наш град је ове јесени добио одјељење гимназије, а Туристичка школа има нова одјељења. Пјесма, игра и жагор преселили су се пред хотелом „Славија“ чије су простирије адаптиране за рад ових одјељења.

Посетили смо будванске гимназијалце ових дана у послијеподневним часовима, док су изводили наставу. На часу је била професор Биљана Вукчевић, математичар и разредни старјешина одјељења које ради у саставу цетињске гимназије „Воје Лопчић“. У први разред уписан је 31 ученик, углавном из Будве, Светог Стефана и Петроваца.

Почетак је изванредан! — рекла нам је Биљана Вукчевић, када смо је упитали за прве утиске из овогодишњег рада. Настава се одржава редовно, стручно је за

ступљена, махом долазе професори из Цетиња, мада и четворица Будванска предају у гимназијском одјељењу. Ученицима сам веома задовољна — то су добри дијелом одлични врлодобри ћаџици, па мислим да ће с њима бити врло лијепо радити.

Прије подне наставу похађају ученици Туристичке школе, која ради у саставу Школског центра из Тивта. Ове године су у први разред уписана 64 ученика, који су подијељени у три одјељења. Ту је и одјељење другог разреда које броји 32 ученика. Дакле укупно 96 будванских туристичких техничара и угоститељских радника, које једва очекују будвански светостефански и петровачки хотели.

— Адаптиране су просторије хотела „Славија“, односно један његов дио за школу, прича нам Биљана Вукчевић. Постоје четири угоститељске и зборнице. Ето, и мамо и кабинете за физику

Час је почeo

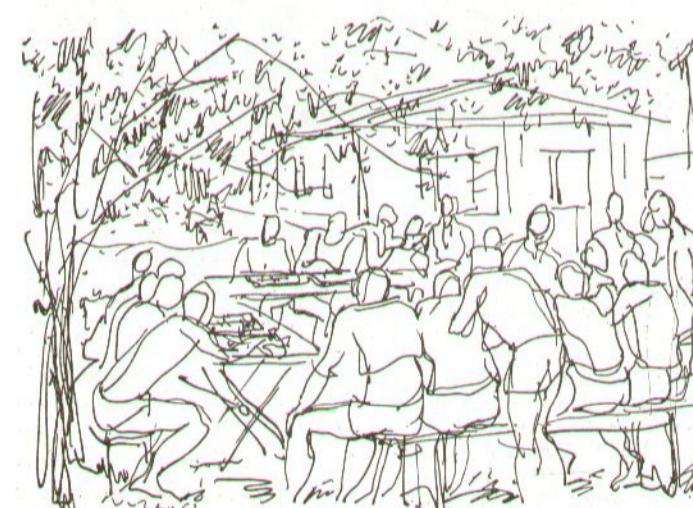
Школски центар у Будви под знаком питања

Почетком септембра у Будви је отворено одјељење првог разреда, гимназије, а од прошле године ради Средња туристичка школа. Ученици су смештени у адаптираним просторијама комплекса хотела „Интернационал“ које су уређени у његовим учионицама. Основне школе „Стефан Митров Љубишић“.

Супротно очекивањима, изградња школског центра још није почела, јер се, како смо обавијештени, ради

о веома скупом пројекту, за чију реализацију треба обезбиједити приближно четири милијарде стarih динара. Постоји мишљење да треба ићи на ревизiju пројекта, како цијена новог школског центра не би била већа од двије милијарде стarih динара, а да у њему буде садржано све што је неопходно за извођење савремене наставе и што захтијева модерно школство.

С. Н.

Д. Јубојевић: Sa омладинске акције

и биологију, који су смештени у учионицама, али су нам итекако добродошли. Недостају још многа учила, али за почетак је добро. Изградњом будућег школског центра у Будви смештани професори ће бити ријешени.

Док разговарамо, у зборници улази један старији Будванин. Дошао је да се интересује за успјех свога сина.

— Иако је почетак, ја сам навратио да погледам како учи. Јоко. Знате, ту ми је близу, па што не бих дошао.

— Свакако, дочекује га професорица Вукчевић. — Сарадња са родитељима је неопходна.

Размишљамо: родитељи и ћаџици су збила задовољни. И једнима и другима скраћени су путеви до Бара, Тивта, Котора и других мјеста. Ваџици свакодневна напорна вожња у оба праваца, родитељима одлазак на састанке и консултације с професорима. Школа је ту, у Будви, ћаџици се рано враћају кућама и имају дosta времена за учење. Наравно, биће бољи резултати, много бољи него када се путовало по четрдесет и више километара дневно.

Ове године пет одјељења, додатно више. И тако, док Будва добије свој Школски центар. На задовољство свих, а највише будванских средњошколаца.

С. Грегорић

С. З.

ЗА МЛАДЕ * О МЛАДИМА * МЛАДИ О СЕБИ

УДИО ЈУГОСЛАВИЈЕ
У БОРБИ ПРОТИВ
ФАШИЗМА

Не дуго послије капитулације бивше југословенске војске, 4. јула 1941. године Централни комитет Комунистичке партије Југославије упутио је позив на општенародни устанак, који је убрзо прерастао у ослободилачки рат против фашистичких завојевача и домаћих издајника. Био је у тада поробљеној Европи то једини позив на устанак, који ће се у току четири године све више разграти, захватајући читаву нашу земљу.

Борба започета у јулу 1941. године трајала је 1460 дана и толико ноћи. Сваког дана наши народи давали су у просјеку 1164 људска жије, близу 50 их је гинуло сваког часа у бојевима широм домовине, на стreliliштима, у логорима и безбройним мучилиштима. Најскупљом цијелом — крвљу људском плаћена је слобода коју нам нико није поклонио, већ су је, предвођени комунистима с другом Титом на челу, извојевали борци ослободилачких бригада, одреда и дивизија.

Већ у јесен 1941. године у нашој земљи створена је слободна територија, једина у поробљеној Европи. У децембру мјесецу те прве ратне године на нашем подручју дејствовала су 43 партизанска одреда, десет самосталних батаљона и велики број чета са укупно 80.000 бораца. Двадесет и првог дана тог мјесеца у Рудом је формирана Прва пролетерска бригада, прва већа војна формација, која је настала као резултат успјешне борбе против окупатора и његових помагача. Годину дана касније, крајем 1942. Народно-ослободилачка војска Југославије имала је око 300.000 бораца спретаних у 37 бригада, 67 одреда и 45 самосталних батаљона. Почетком новембра мјесеца 1942. године формиране су Прва и Друга пролетерска дивизија, а до краја године још седам које су организоване у корпусе.

У току 1944. године Народно-ослободилачка војска и партизански одреди броје пола милиона бораца, а 1945. године створена је Југословенска народна армија. Око 800.000 бораца узело је учешћа у завршним бојевима за ослобођење наше домовине.

Бројем жртава тешко је измјерити ратни напор једне земље, али то је најтежи и најболонији губитак, који се не може никако надокнадити. А Југославија је дала 1.700.000 жртава: са 11,2% изгубљеног становништва заузела је треће место у свијету, одмах послиje Пољске, која је изгубила 17,3% свог становништва, и ССРР који је изгубио 20 милиона људи или 11,4% становништва. Народи Југославије изгубили су 34% од губитака 18 савезничких земаља. Окупатор је у нашој земљи починио нечувене злочине, а у логорима смрти ван ње — у Аушвицу, Дахауу, Матхаузену, Равенсбрику и Бухенвалду — изгубило је животе на хиљаде Југословена.

Нашија земља причињена је у току рата огромна материјална штета — у вриједности од 46,9 милијарди долара, и то по цијенама из 1938. године и курсу 44 динара за долар. У згариншта је претворено безброј села, а и многи градови срањени су са земљом. Спаљено је, порушене или оштећено око пола милиона стамбених зграда. Уништено је 60% сточног фонда, разорени су сви рудници и онеспособљено готово двије петине цјелокупне индустрије. Школе, болнице, комуникације, рибарски пловни објекти, вагони, локомотиве, трактори, вршалице — све је то немилосрдно уни-

штавано. Али, и поред свега тога, Југославија је била земља у којој је трајао рат, у којој је за све његово вријеме постојала слободна територија, једини у тада поробљеној Европи. Хитлер је био принуђен да у нашој земљи држи близу милион војника. Једном ријечју, „требало је пролити и потоке драгоцене народне крви“ —

рекао је друг Тито на Другом засиједању АВНОЈ-а, 29. новембра 1943. године у Јајцу — „требало је да десетак хиљада најбољих синова на ших народа положе своје животе у борби са испријатељем, да би, на крају, истина о стварном положају Југославије прокрчила себи пут пред свјетском јавношћу...“

ЛАЗА К. ЛАЗАРЕВИЋ

КАО студент одушевљавао се „новим идејама“, преводи Чернишевскога и чланке у којима су популарисане природне науке. А пошто је завршио правне науке и медицину, напустио је социјалистичке идеје и — како је истакао Јован Скерлић — духовно други вратио се у Србију. Био је љекарски помоћник, љекар округа београдског и београдске болнице, санитетски пуковник, и лични љекар краља Милана.

Иначе, Лаза Лазаревић је рођен 1851. године, када је умро великан наше литературе Његош, и живио је свега тридесет и девет година, колико и он.

Првом приповијетком „Први пут с оцем на јутрење“, која се појавила у „Српској зори“, привукао је пажњу читалачке публике. Не дugo потом штампане су „Све ће то народ позлатити“, „На бунару“, „Школска икона“, „У добри час хайдуци“ и „Вертер“, затим „Ветар“, „Швабица“ и „Он зна све“. И, по превода Гогольја, Писемског, Дарвина и Фарадија,

то би било — све. У тим приповијеткама он је дао своје „вјерију“, управо — нарочито у „Швабици“, „Вертеру“ и „Ветру“, које имају аутобиографски карактер — он се налази као човјек, са свим својим традиционализmom и морализаторским склоностима.

Љекар по струци, Лазаревић је и на књижевност гледао веома озбиљно и схватао је као врло важан посао. Његов стил је чист, јасан и прецизан — захваљујући стилу стекао је глас великог писца и назив „српски Тургенјев“. Није то био једини епитет: „најбољи писац најновије српске књижевности“, „пјесник првога реда“, „ненадмашни великан у српској приповједи“ и „краљ међу српско-хрватским приповједачима“ — тако се о њему говорило. У тим похвалама није било мјере: познајући самог себе и своје могућности, Лазаревић је преостао да пише баш као да се налазио на врхунцу славе, можда баш ради ње — да је својим каснијим дјелима не би замутио.

КОРИСНА ИНИЦИЈАТИВА

Данас се тешко могу закислити млади људи без знања страних језика, јер без тога не могу пратити страну литературу, и усавршавати се у својој струци, нити обављати пословна и туристичка путовања, водити пословне разговоре. У Будви се у том погледу све до сада осјећала изјесна прањина, јер су се страни језици учили само у школи и на мало-брожним течајевима који су повремено са стране организовани.

Сада Културни центар намјерава да попуни ту празницу, управо то ће му бити једно од редовних дјелатности, која ће се обављати из године у годину, тако да ће се страни језици изучавати систематски и континуирано, на течајевима који произлазе један из другог и увијек дају већи ниво знања.

Ових дана Културни центар организује течајеве за изучавање енглеског језика и то за предшколску дјецу — у Дјечјем вртићу, за ученике Основне школе — у школским просторијама и за омладину и одрасле — у Културном центру.

Течајеви са дјецима треба да почну 15. октобра, и за одрасле, 1. новембра ове године, а упис се врши у Културном центру сваког радног дана од 10 до 12 часова. Како смо обавијештени за учење страних језика влада велико интересовање код школске дјеце и ћачких родитеља који поздрављају ову велику корисну и добродошлу иницијативу Културног центра.

Све ће то народ позлатити

— (Одломак)

... — да nisi ti, војниче, газда-Благојев син? ...

— Јесам, осподин-капетане! — рече војник, савстављајући ногу и шаку и дотакнувши се по војнички капе. Али га штака издаде и он се придјужи за једну гопчу с кучетом и зембилом, која врисну и одскочи у страну.

— Ту ти је отац! Чекај да му кажем! Како беше тек зора, и путници неодлучно стајају на обали, то и нехотице сви обратише пажњу овој сцени.

Капетан отрча напред у механу да пробуди Благоја. Свет се расклони у два реда, пуштајући напред инвалида; красног, једног момка, с мушким лицем и жалостивим осмјехом око усана. Све беше у њега: и снага, и здравље и лепота; и, опет — ничега не беше! Све лијаше на разлупану скупоцену портуланску вазу.

Он пође полако напред. За њим пристаде капетаница с мајком и дететом, па онда остали свет, сви ћутећи као у неком свечаном спроводу.

У тај пар гологлав Благоје истрча из механе.

Капетан посочки и дохвата га за руку:

— Стани! Он је тешко рањен! Здраво тешко!

— Каки тешко? Ко то каже?... Ево, ево писма!

... Његов друге Јоле...

Зверајући на све стране, он протрча поред инвалида, и заустави се на крају публике:

— Па где је?

— Тата! — викну војник милостивно, окрећући се на једној нози и подупирући се штаком. — Тита! Та ево ме!

Благоје се као муња окрете, Стаде пред сина. Гледа га, гледа — па онда тресну о земљу.

Нико не мишљаše да иде својим послом. Сви прискочише, попрскаше га водом. Дама с кучетом и зембилом

тури му некакве капљице под нос. Брзо га повратише и дигоше на ноге. Он се прво обриса од воде којом су га поливали, па онда загрли сина, али тако нагло као да је се бојао да ће му побећи.

Друго га не пусти. А и кад се одвоји, он га гледаше правце у очи, не смејући никако спустити очију доле, где је некад нога била.

— Хвала Богу, само кад си ти жив! Све ће опет добро бити. Ово, — он руком написа штаку — ово ће народ позлатити! Је ли тако, браћо?

Сви прискочише одобравајући.

— Ево, ја, — рече капетан — ја први дајем... — стаде претурати шпагове, али нађе само неколико крајџара — ја, ево, дајем сахат и ланац. На!

— Хвала, гласодин-капетане! — рече војник, исто онако поздрављајући капетана. — Држи, тата! Ја немам друге руке.

— Ево, и ја ти дајем моју ћилибарску лулу. Вреди два дуката — рече Стево практикант.

— Хвала, браћо! Држи, тата!

— Ево ти, па да купиш дувана! — рече Маринко магазација и пружи му неколико дуката.

Војник, с муком придржавајући штаку, скиде капу и подметну је магазацији да тури у њу новце.

— Хвала, браћо! Држи, тата!

Народ поче редом спуштати у капу. Међу путницима беше браће Руза, са оном, као они веле, „широком натром“. Они немилице даваше.

Војник се захваљиваše непрестано са: „Хвала, браћо!“, „Хвала, браћо!“, али му глас постајаше све више и више загушљив. Те две речи почеше добијати од судан ритам као у слепца на вашару, и он као да сад први пут осети, са свом снагом непоколебљивог уверења, да је богољ и просјак. И, најзад, просуше се тихе, крупне сузе, као мајска киша.

Почело такмичење у партизанском вишебоју покровитељ друг Тито

Јуче је у Будви, на спорско-рекреативним теренима хотела „Интернационал“ и „Славија“, почела Савезна смотра у партизанском вишебоју за 1975. годину. Такмичења ће трајати до 12. октобра, а на њима учествују 1.100 такмичара из свих република и покрајина.

Председник Републике, друг Тито покровитељ је овогодишњег такмичења, као и свих минутих од 1948. године на овамо.

Посебан значај овогодишњег такмичења у партизанском вишебоју је тај Југословенско спорско друштво „Партизан“ ове године прославља тридесетогодишњицу рада: основано је 4. октобра 1945. године.

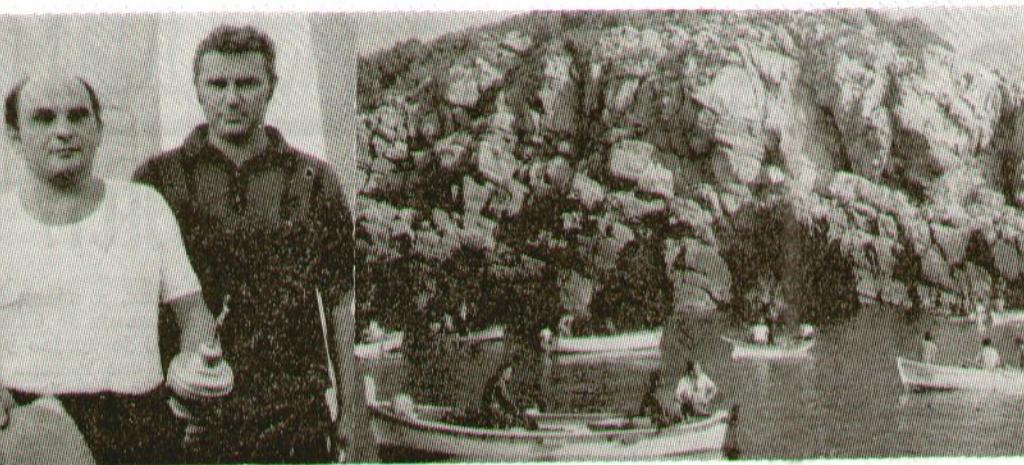
На овогодишњем такмичењу у партизанском вишебоју, поред екипа друштава „Партизан“, учествују екипе основних организација удруженог рада и мјесних заједница, а циљ смотре је промоција физичких способности становништва и предузимање мјера да се физичке способности побољшају.

Поред такмичења у партизанском вишебоју, извршиће се смотра садржаја и облика спорско-рекреативних активности и биће организована изложба о раду друштава „Партизан“. Учесници и гости имаће прилику да виде више филмова на тему спорско-рекреативне активности, што ће бити од значаја за даље развијање

активности друштава на побољшању физичких способности становништва.

На крају такмичења додијелиће се прелазне застave по једној екипи из свих република и покрајина.

Д. Н.

Марко Бурасовић и Ђорђе Дауловић првопла сирана екипа „Југоле Гракалић“

Први пораз „Могрена“

Тек у шестом колу будвански фудбалери су доживјели пораз, и то на свом терену. Испуна екипа „Јединства“ из Вијелог Попља, која је и аспирант за повратак у друштво друголигаша, тријумфовала је са 1:0, захваљујући боље организованој игри, маштовитим комбинацијама и мобилности играча током свих деведесет минута. Играчи „Могрена“ дјеловали су смущено и неорганизовано, па је побједа припала бољем противнику. Можда је на пораз „Могрена“ утицало и то што је њихов старт у овогодишњем првенству био изванредан, и што је први пораз нашао тек у шестом колу. Наиме, будвански фудбалери се са седам бодова налазе у врху првенstvene таблице. Морамо забиљежити куриозитет: они су два пута тријумфовали на страни, два пута су се враћали са по једним бодом, док на свом терену нијесу успјели никог да побиједе!

„Петровац“ преузео фењер

Петровачком лигашу у овом првенству не цвјетају руже. Четири пораза, једна неријешена игра и једна побједа — то је биланс из шест кола.

Неefikasnost је највећа болка тима. Навалини квинтет Богдановић, Иличић, Славко Вукотић, Шолтаг и Бранко Вукотић, није ни изблиза онако убојит какав је био у прошлом првенству. На другој страни одбрана олако прима голове. Јовановић, Зеновић, Јанковић, Божковић, Радуловић и остали тешко се сналаже, нарочито на страни. Ни борбеност играча не заслужује прелазну оцјену: игра се без жара и полета. Недостатак кондиције последица је нередовних тренинга, па је ту потребно веће ангажовање, ако се мисли избјећи опасна зона.

Све у свему, екипа коју са дosta умјешности води Никола Станишић, постигла је добре резултате и пријатно обрадовала своје симпатизере. Ако овоме додамо да је прије петнаестак дана „Могрен“ направио прави подвиг — играо је 0:0 с проволигашем „Будуношћу“ у пријатељској утакмици на свом терену, онда је ово збила златна јесен будванског фудбала. Тим је дosta хомоген и уграван. Посебно импонује ужка одбрана Јањевић — Калуђеровић, Вујановић, центархалф Јоко Божковић, десни халф Бачановић и нападачи Калезић, Ивановић, Радовић и Поповић.

„Могрен“ се у седмом колу састао са бившим друголигашем „Бокељом“ на игралишту у Шкаљарима.

Ни сребра није наклоњена Петровчанима. Порази долазе у задњи час — као плод грубих погрешака одбранбених играча. Тако је било у Плаву, када је изгубљена утакмица с „Језером“ са 3:2 у задњем тренутку, а тијесан резултат забиљежен је и у шестом колу у Вијелом Попљу, где је домаћи „Текститац“ тријумфовао са 2:1. Једини блештави тренуци били су када је побједом од 2:0, прости декларисани бивши друголигаш „Бокељ“ у Петровцу и када је у првом колу узет бод у Титву. Значи, играчки потенцијал постоји, само је потребно више рада и залагања тренера и играча, и резултати не би изостајали. У седмом колу „Петровац“ се састао са „Искром“ у Петровцу.

С. Грговић

НОВЉАНИ НА ПРВОМ МЈЕСТУ

ЧАСТ тридесетогодишњице ослобођења наше земље Друштво за спортиве на води „Будва“ и Савез за поморски спортски риболов. СР Црне Горе организовали су 28. септембра у Будви екипно првенство СФРЈ у подводном риболову, у коме је учествовало 19 екипа из наше земље.

Свечаном отварању такмичења и испраћају екипа из будванског пристаништа до мјеста такмичења присуствовао је и генерал-пуковник Станко Комбол, председник Савеза за подводну активност и спорчки риболов Југославије. Такмичаре је по здравио друг Бранко Иванчевић, председник Скупштине општине Будва.

Послије завршетка такмичења свечано су проглашени побједници и подијељене награде првопласираним екипама. Најбоља екипа, „Југоле Гракалић“ из Херцег-Новог, освојила је 63.800 бодова. Друго мјесто заузела је екипа „Лубин“ из Ријеке, освојивши 59.700 бодова, а треће мјесто припојило је екипа Друштва за испитивање мора из Љубљане, која је освојила 29.700 бодова. Екипа из Будве заузела је девето мјесто.

Првопласиране екипе добиле су пехаре које је обезбиједио организатор такмичења — Друштво за спортиве на води „Будва“, а приједом награде најстаријој, екипи „Лубину“, уз гат мањи теретни бродови. Упоредо с туризмом развијао се друмски и поморски саобраћај. Године 1931. пробијен је пут Будва — Цетиње, а 1966. Јадранска магистрала. Међутим, баш задњих година, када је туризам доживио неслучени успон, поморског саобраћаја, осим јахти које долазе љети и малих теретних бродова, готово да и нема. Насупрот томе, друмски саобраћај је у пуном смислу пратио развој туризма.

Дана 2. априла 1913. године, како је забиљежио Паво Микула у свом дневнику, Будвани су видјели први аутомобил који је био власништво браће Пенса, трговца брашном из Ријеке. Тога дана на пазар испред града згрунала се маса свјетла. Одмах послије рата између Котора и Будве успостављена је стална аутомобилска веза. Саобраћај је отворен аутомобилом у коме су путници сједели укојук. Касније је власник тог аутомобила, Капетановић, превозио путнике у колима преправљеним од камиона. Године 1925. превоз путника и поште преузела је Управа пошта, адаптирајући у ту сврху једна санитетска војна кола, добијена на име репарација. Шофери су између осталих били душан Перазин и Ђуро Тичић, који су касније купили аутомобиле ради превоза путника и поште.

Од друге половине прошлог вијека Будвани су за путовање морем користили пароброд „Мирамаре“ је одржавао редовну линiju Трост — Крф. У Будву је први пут стигао августа мјесец 1860. године. Те вечери приређена је свечана вечера којој су присуствовали представници власти, официри и угледни грађани. Касније су сваке недеље по два пута у Будву пристајали пароброди компанија „Аустријског Лојда“, „Унгаро — Кроате“, а касније и „Дубровачке пловидбе“. То су били удобни пароброди као „Панонија“, „Петка“, „Локрум“ итд. Ови пароброди би се усидили при плутању — борви на око 200 метара даље од обале. Морнари би одлазили чамцима до плутање да прихвате путнике и робу, и то им је био сталан извзор зараде. У случају када би у Будву стигла нека угледна личност, капетан је за ту сврху користио посебну барку на четири весла с кромом укraшеном заставом и обложеном јајуцима за сједење.

Поред редовних паробродских линија, у Будву су сваке недеље долазили и пристајали за теретни бродови, готово да и нема. Насупрот томе, друмски саобраћај је у пуnom смислу пратио развој туризма.

Дана 2. априла 1913. године, како је забиљежио Паво Микула у свом дневнику, Будвани су видјели први аутомобил који је био власништво браће Пенса, трговца брашном из Ријеке. Тога дана на пазар испред града згрунала се маса свјетла. Одмах послије рата између Котора и Будве успостављена је стална аутомобилска веза. Саобраћај је отворен аутомобилом у коме су путници сједели укојук. Касније је власник тог аутомобила, Капетановић, превозио путнике у колима преправљеним од камiona. Године 1925. превоз путника и поште преузела је Управа пошта, адаптирајући у ту сврху једна санитетска војна кола, добијена на име репарација. Шофери су између осталих били душан Перазин и Ђуро Тичић, који су касније купили аутомобиле ради превоза путника и поште.

Дана 2. априла 1913. године, како је забиљежио Паво Микула у свом дневнику, Будвани су видјели први аутомобил који је био власништво браће Пенса, трговца брашном из Ријеке. Тога дана на пазар испред града згрунала се маса свјетла. Одмах послије рата између Котора и Будве успостављена је стална аутомобилска веза. Саобраћај је отворен аутомобилом у коме су путници сједели укојук. Касније је власник тог аутомобила, Капетановић, превозио путнике у колима преправљеним од камiona. Године 1925. превоз путника и поште преузела је Управа пошта, адаптирајући у ту сврху једна санитетска војна кола, добијена на име репарација. Шофери су између осталих били душан Перазин и Ђуро Тичић, који су касније купили аутомобиле ради превоза путника и поште.

Дана 2. априла 1913. године, како је забиљежио Паво Микула у свом дневнику, Будвани су видјели први аутомобил који је био власништво браће Пенса, трговца брашном из Ријеке. Тога дана на пазар испред града згрунала се маса свјетла. Одмах послије рата између Котора и Будве успостављена је стална аутомобилска веза. Саобраћај је отворен аутомобилом у коме су путници сједели укојук. Касније је власник тог аутомобила, Капетановић, превозио путнике у колима преправљеним од камiona. Године 1925. превоз путника и поште преузела је Управа пошта, адаптирајући у ту сврху једна санитетска војна кола, добијена на име репарација. Шофери су између осталих били душан Перазин и Ђуро Тичић, који су касније купили аутомобиле ради превоза путника и поште.

Дана 2. априла 1913. године, како је забиљежио Паво Микула у свом дневнику, Будвани су видјели први аутомобил који је био власништво браће Пенса, трговца брашном из Ријеке. Тога дана на пазар испред града згрунала се маса свјетла. Одмах послије рата између Котора и Будве успостављена је стална аутомобилска веза. Саобраћај је отворен аутомобилом у коме су путници сједели укојук. Касније је власник тог аутомобила, Капетановић, превозио путнике у колима преправљеним од камiona. Године 1925. превоз путника и поште преузела је Управа пошта, адаптирајући у ту сврху једна санитетска војна кола, добијена на име репарација. Шофери су између осталих били душан Перазин и Ђуро Тичић, који су касније купили аутомобиле ради превоза путника и поште.

Дана 2. априла 1913. године, како је забиљежио Паво Микула у свом дневнику, Будвани су видјели први аутомобил који је био власништво браће Пенса, трговца брашном из Ријеке. Тога дана на пазар испред града згрунала се маса свјетла. Одмах послије рата између Котора и Будве успостављена је стална аутомобилска веза. Саобраћај је отворен аутомобилом у коме су путници сједели укојук. Касније је власник тог аутомобила, Капетановић, превозио путнике у колима преправљеним од камiona. Године 1925. превоз путника и поште преузела је Управа пошта, адаптирајући у ту сврху једна санитетска војна кола, добијена на име репарација. Шофери су између осталих били душан Перазин и Ђуро Тичић, који су касније купили аутомобиле ради превоза путника и поште.

Дана 2. априла 1913. године, како је забиљежио Паво Микула у свом дневнику, Будвани су видјели први аутомобил који је био власништво браће Пенса, трговца брашном из Ријеке. Тога дана на пазар испред града згрунала се маса свјетла. Одмах послије рата између Котора и Будве успостављена је стална аутомобилска веза. Саобраћај је отворен аутомобилом у коме су путници сједели укојук. Касније је власник тог аутомобила, Капетановић, превозио путнике у колима преправљеним од камiona. Године 1925. превоз путника и поште преузела је Управа пошта, адаптирајући у ту сврху једна санитетска војна кола, добијена на име репарација. Шофери су између осталих били душан Перазин и Ђуро Тичић, који су касније купили аутомобиле ради превоза путника и поште.

Дана 2. априла 1913. године, како је забиљежио Паво Микула у свом дневнику, Будвани су видјели први аутомобил који је био власништво браће Пенса, трговца брашном из Ријеке. Тога дана на пазар испред града згрунала се маса свјетла. Одмах послије рата између Котора и Будве успостављена је стална аутомобилска веза. Саобраћај је отворен аутомобилом у коме су путници сједели укојук. Касније је власник тог аутомобила, Капетановић, превозио путнике у колима преправљеним од камiona. Године 1925. превоз путника и поште преузела је Управа пошта, адаптирајући у ту сврху једна санитетска војна кола, добијена на име репарација. Шофери су између осталих били душан Перазин и Ђуро Тичић, који су касније купили аутомобиле ради пр